

دانش و پژوهش

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

(علوم انسانی)

شماره اول - پاییز ۱۳۷۸

صص ۴۳ - ۵۶

بررسی شیوه‌های مشارکت مؤثر مردم در مسائل آموزش و پرورش

نواحی چهارگانه شیراز از دیدگاه معلمان، استادان

مدیران و اولیای دانش‌آموزان

غلامرضا احمدی* - عنایت‌الله باستی**

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی و مقایسه نظرات معلمان، مدیران، اولیای دانش‌آموزان، استادان دانشکده‌های علوم انسانی شیراز و مدرسین ضمن خدمت فرهنگیان درباره مشارکت مردم در ابعاد سازمانی (اداری)، برنامه‌ریزی، اقتصادی (مالی) و تبلیغاتی (فرهنگی) در مسائل آموزشی و پرورشی نواحی چهارگانه شیراز می‌باشد.

بدین منظور ۱۲۰۰ نفر از معلمان، مدیران و اولیای دانش‌آموزان نواحی چهارگانه آموزش و پرورش شهرستان شیراز و استادان دانشکده‌های علوم انسانی و آموزش ضمن خدمت فرهنگیان شیراز به صورت نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند.

* - عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان اصفهان

** - کارشناس ارشد برنامه‌ریزی آموزشی

ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه‌ای است که محقق تنظیم کرده، حاوی ۳۴ سؤال ۵ گزینه‌ای با طیف لیکرت (با مقیاسهای خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد) و یک سؤال باز پاسخ به منظور دریافت نگرش پاسخگویان تدوین شده است. از مجموع پرسشنامه‌های توزیع شده، ۴۸۹ پرسشنامه از مردان و ۵۹۷ پرسشنامه از زنان جهت تجزیه و تحلیل آماری دریافت شده است (۹۰٪).

مهمترین نتایجی که از یافته‌های تحقیق، به دست آمد عبارت‌اند از:

- گروه‌های مورد مطالعه اظهار داشته‌اند که قانونی و رسمی شدن انجمن اولیاء و مربیان و داشتن ضمانت اجرایی، مشارکت رسمی سازمانهای دولتی در تأمین قسمتی از نیازهای آموزشی، ایجاد کمیته‌های همکاری مردم برای ارائه تجربیات به مدرسه، اختصاص قسمتی از سود بانکهای کشور به نفع آموزش و پرورش و آگاه شدن اولیاء از نقش سازنده آموزش و پرورش در رشد و توسعه خانواده و اجتماع، می‌تواند در جلب مشارکتهای مردمی در مسائل آموزش و پرورش مؤثر باشد.

- برای آزمون فرضیه‌ها، نتایج آزمون خی دو (χ^2) نشان داد که معلمان بیشتر از سایر گروهها، زنان بیشتر از مردان و کارکنان با مدارک تحصیلی کارشناسی، بیشتر از سایر افراد، مشارکت مردم را در بُعد برنامه‌ریزی مؤثر می‌دانند. همچنین این نتایج حاکی از آن است که در بُعد سازمانی، استادان دانشگاه و مدیران مرد بیشتر از سایر پاسخگویان مشارکت مردم را مهم می‌دانند. همچنین در بُعد اقتصادی، والدین و استادان دانشگاهها به مشارکت مردم در این زمینه توجه کمتری دارند.

بخشی از نتایج، بیانگر آن است که تفویض اختیار، تمرکززدایی بیشتر، ارتقای نقش رسانه‌های ارتباطی در تبلیغ اهمیت آموزش و پرورش برای مردم، استفاده از تجربیات علمی، فرهنگی و فنی اولیاء در مدارس و محدود کردن فعالیتهای مدارس نمونه مردمی، می‌تواند راهگشای سناسی در بالا بردن مشارکت مردم و اعتلای آموزش و پرورش کشور باشد.

مقدمه

مروری هر چند گذرا به تاریخ اجتماعی این مرز و بوم حاکی از آن است که در کوران حوادث ناگوار، نوعی از همیاری، تعاون و مشارکت مردمی در امور اقتصادی و اجتماعی وجود داشته است. سنتهای تاریخی که سرچشمه در آداب و رسوم ملی این مردم داشته، با حضور تعالیم دینی قوام پیدا کرده است، تا آنجا که افراد برای شرکت در دفاع از سرزمین خود و ساختن مساجد و ابنیه فرهنگی و تأسیس قنوت و غیره مشارکت داشته‌اند؛ بنابراین فرهنگ مشارکت در میان ملت ما ریشه عمیق دارد.

از سوی دیگر پیچیدگی و ظرافت این فرایند کارساز اجتماعی (مشارکت) و تغییرات ارزشی که در کوران تحولات اجتماعی بر این مقوله تأثیر گذاشته تا حدی پرداختن به آن را دشوار ساخته است. اما راه حل مسائل و تنگناهای جامعه ما چه بخواهیم و چه نخواهیم بر بنیاد مشارکت قرار دارد و از آن‌گریزی نیست. راهگشای غلبه بر معضلات، مقوله مشارکت و مدخل دستیابی به این اهرم کارآمد، برنامه‌ریزی و سازماندهی مقوله مشارکت است (احسن، ۱۳۶۵، ص ۲۵).

بنابراین اگر حضور مایه‌های غنی فرهنگی مشارکت در جامعه به علل مختلف کمرنگ شود، سازماندهی مجدد آن دشوار خواهد بود و این تعلل ضایعه‌ای جبران‌ناپذیر در حیات اقتصادی-اجتماعی ما به‌جای خواهد گذاشت. از این‌رو باید به رفع آن همت گماشت که نخستین گام در تجهیز و به‌کارگیری امکانات مشارکتی جامعه، برنامه‌ریزی و سازماندهی آن است.

مشارکت به این معنی به‌عنوان راهبردی به حساب می‌آید که فرصتهای مناسبی خلق می‌کند تا مردم برای از میان برداشتن دشواریها و گشودن مرزهای بسته به راههای تازه دست پیداکنند (طوسی، ۱۳۷۰، ص ۶).

شاید بتوان گفت که مشارکت با حیات انسان اجتماعی پیوند دیرینه داشته، ولی علی‌رغم این شناخت با او همگام و همراه نبوده‌است. از دویست سال پیش مشارکت در نظام سیاسی کشورهای غربی راه یافت و آرام آرام مراحل تحول و دگرگونی کارساز خود را پیمود. مشارکت در نظام سیاسی با آنکه به‌گونه فراگردی تکاملی پدید نیامد، ولی در

گذر زمان و در رویارویی با انبوهی از دشواریها چنان رشد و بالندگی یافت که مردمان حق آن را یافتند تا در تعیین سرنوشت خویش مختار باشند و در طراحی آینده خود مشارکت جویند (طوسی، ۱۳۷۰، ص ۱).

به طور کلی مشارکت مردم در نظام فرهنگی کشور مزایای بسیار دارد که برخی از آنها عبارت‌اند از: شکوفایی استعدادهای بالقوه در بخش فرهنگی کشور، افزایش شأن و منزلت اجتماعی، علاقه مشترک و متقابل به موجب واگذاری سیاست‌گذاری‌ها به آنان در واحدهای آموزشی، ایجاد زمینه جهت کسب اعتماد عمومی به آموزش و پرورش، تشویق مردم به قبول مسؤلیت در امور آموزشی و فرهنگی و تأمین بخشی از هزینه‌های آموزش و پرورش.

مسئله مهم در این بررسی استفاده از امکانات مردمی و محلی در رشد و توسعه کمی و کیفی تعلیم و تربیت است. لذا در چهارچوب آن می‌خواهیم راههای مناسبی جهت مشارکت مردم در امر سرمایه‌گذاریهای مادی و معنوی در آموزش و پرورش پیدا کنیم.

امروزه این واقعیت مسلم شده است که بدون همکاری مردم و بخش خصوصی، نمی‌توان هزینه‌های سنگین آموزش و پرورش را فراهم آورد. لذا جلب همکاریهای مردم و مشارکتهای آنان در فراهم آوردن نیازهای مادی و معنوی در آموزش و پرورش لازم و ضروری است.

طرح حاضر سعی دارد مسائل و مشکلات آموزش و پرورش را در قالب چهار بُعد سازمانی (اداری)، برنامه‌ریزی، اقتصادی (مادی) و تبلیغاتی (فرهنگی) مطرح نماید. سپس با توجه به آن، به بررسی راههای مؤثر جلب همکاری و مشارکتهای مردمی بپردازد و پیشنهادهای لازم را ارائه دهد.

پیشینه تحقیق

مشارکت مردم در هدایت امور آموزش و پرورش نقش عمده‌ای در جامعه ایفا می‌کند و توسعه و گسترش اندیشه مشارکت مردم از اصول اساسی است. در این پژوهش به تعدادی از تحقیقات مرتبط با این پژوهش اشاره می‌کنیم:

صمدی (۱۳۷۳) در تحقیقی تحت عنوان «بررسی نظرات اولیای دانش‌آموزان و مدیران مدارس خمینی شهر در جلب مشارکت مردم» عوامل مؤثر در جلب مشارکت مردم در آموزش و پرورش را بررسی می‌کند. ابتدا با استفاده از نظرسنجی از دو جامعه اولیاء و مدیران به اثر عواملی همچون، مدارس غیرانتفاعی و نقش آن در ایجاد زمینه‌های مشارکت، مدارس غیرانتفاعی و تأثیر آن بر عدالت اقتصادی و اجتماعی و تمرکز و عدم تمرکز در سازمانهای آموزشی می‌پردازد. علاوه بر آن یافته‌های محقق نشان می‌دهد که بهترین و مؤثرترین راههای جلب مشارکت مردمی در آموزش و پرورش عبارت‌اند از: بالا بردن آگاهی و فرهنگ مردم به نقش سازنده آموزش و پرورش در رشد و توسعه جامعه، غیر متمرکز کردن مدیریت نظام آموزش و پرورش، فعال‌تر کردن شوراهای منطقه‌ای، دادن مسؤلیت بیشتر آموزشی - تربیتی به اولیای دانش‌آموزان، فراهم ساختن زمینه ارتباط مؤثر مدیران مدارس با اولیاء و واگذاری بخشی از هزینه‌های جاری مدارس به آنان و تأسیس مدارس غیر انتفاعی.

در تحقیق دیگری، اسداللهی (۱۳۷۴) به «بررسی مهارتهای مدیران در جلب مشارکت اعضای انجمن اولیاء و مربیان و رابطه آن با عملکرد انجمن در شهر فیروزکوه» پرداخته است. با توجه به یافته‌های تحقیق، علل اصلی شکست مدیران در انجام رسالت اصلی خود یعنی نظارت و سرپرستی آموزش و تقویت امر مشارکت همه‌جانبه معلمان و اولیای دانش‌آموزان در فرایندهای آموزشی این است که مدیران آموزشگاهها بیشترین وقت خود را صرف مسائل جزئی و کم‌اهمیت، نظیر وظایف اداری، خدماتی و مسائلی چون جلب کمکهای مالی اولیاء کرده‌اند.

نتایج این تحقیق بیانگر آن است که:

- ۱ - حساسیت و اهمیت مسائل آموزش و پرورش به عنوان مسأله اول کشور برای همه مردم، جامعه محلی و بویژه مسؤولان سایر ادارات و سازمانها باید تفهیم گردد.
- ۲ - تقویت و بهبود مهارتهای مدیران مدارس در جلب مشارکت اعضای انجمن و عموم اولیاء، با تأکید بر مهارتهای ارتباطی باید در برنامه‌ریزیهای آموزشی ضمن خدمت مدیران لحاظ گردد.
- ۳ - زمینه‌ها و شرایط لازم اعمال مشارکت از طریق اجرای قوانین شوراهای هماهنگی مناطق فراهم شود.

اکبری (۱۳۷۶) در تحقیقی با عنوان «بررسی راهبردهای مشارکت مردمی در آموزش و پرورش همدان» به بررسی و مقایسه نظر متخصصان تعلیم و تربیت، مدیران مدارس، کارکنان ستادی ادارات آموزش و پرورش و اولیای دانش‌آموزان پرداخته است. وی با استفاده از شیوه نمونه‌گیری طبقه‌ای نامتناسب از میان چهار گروه یاد شده، تعداد ۵۷۰ نفر، (۱۹۴ نفر زن و ۳۷۶ نفر مرد) انتخاب نمود. محقق در پاسخ به پرسشنامه تهیه شده که حاوی ۳۴ سؤال بسته‌پاسخ پنج‌گزینه‌ای و یک سؤال باز پاسخ بوده به نتایج زیر رسیده است. تأمین هزینه تعدادی از مدارس به کمک نهادها و سازمانها، مشارکت مردم در برنامه‌های اجرایی و نظرخواهی از مردم در مورد اختصاص بخشی از درآمد سود بانکها، شهرداریها و کارخانه‌ها به حساب آموزش و پرورش باید در سرلوحه برنامه‌ریزیهای دولت قرار گیرد.

رنجه‌بازو (۱۳۷۵) در تحقیقی با عنوان «راههای مشارکت مردمی در سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش» دریافت که بین آگاهیها و نگرشهای مردم نسبت به برنامه‌های اجرایی آموزش و پرورش و میزان مشارکت، رابطه معنی‌داری وجود ندارد. همچنین نتایج نشان داد که بین میزان سواد و معلومات و میزان مشارکت مردم در آموزش و پرورش، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشده است، اما نتایج بیانگر آن بود که بین میزان مشارکت فعال اولیاء در انجمن اولیاء و مربیان و میزان مشارکت آنها در امور آموزش و پرورش تفاوت معنی‌داری دیده می‌شود. همین تحقیق، گویای این بود که میان میزان درآمد خانواده و میزان مشارکت در امور آموزش و پرورش ارتباط چندانی وجود ندارد.

سؤالاتی تحقیق

- ۱- راههای مشارکت مؤثر مردم از نظر بُعد سازمانی (اداری) چگونه است؟
- ۲- راههای مشارکت مؤثر مردم از نظر بُعد برنامه‌ریزی چگونه است؟
- ۳- راههای مشارکت مؤثر مردم از بُعد اقتصادی (مادی) چگونه است؟
- ۴- راههای مشارکت مؤثر مردم از بُعد تبلیغاتی (فرهنگی) چگونه است؟
- ۵- آیا بین نظر معلمان، استادان، مدیران و اولیای دانش‌آموزان در باره ابعاد سازمانی،

برنامه‌ریزی، اقتصادی و تبلیغاتی مشارکت مردمی در مسائل آموزش و پرورش تفاوت وجود دارد؟

۶- آیا بین نظر مردان و زنان در مورد ابعاد سازمانی، برنامه‌ریزی، اقتصادی و تبلیغاتی مشارکت مردمی در مسائل آموزش و پرورش تفاوت وجود دارد؟

۷- آیا بین نظر معلمان، استادان، مدیران و اولیای دانش‌آموزان با توجه به سابقه خدمت درباره ابعاد سازمانی، برنامه‌ریزی، اقتصادی و تبلیغاتی مشارکت مردمی در مسائل آموزش و پرورش تفاوت وجود دارد؟

۸- آیا بین نظر معلمان، استادان، مدیران و اولیای دانش‌آموزان با توجه به مدرک تحصیلی درباره ابعاد سازمانی، برنامه‌ریزی، اقتصادی و تبلیغاتی مشارکت مردمی در مسائل آموزش و پرورش تفاوت وجود دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق توصیفی، از نوع پیمایشی است و به توصیف دیدگاه‌های معلمان، استادان، مدیران و اولیای دانش‌آموزان در مورد راه‌های مشارکت مؤثر مردم در مسائل آموزش و پرورش می‌پردازد.

جامعه آماری و شیوه نمونه‌گیری

آزمودنیهای تحقیق شامل کلیه معلمان، مدیران، اولیای دانش‌آموزان، استادان دانشکده‌های علوم انسانی و مدرسین ضمن خدمت فرهنگیان بوده که با استفاده از فرمولهای آماری حجم نمونه، بدین شرح انتخاب شده است:

۶۰۰ نفر از معلمان، ۳۰۰ نفر از مدیران و ۲۰۰ نفر از اولیای دانش‌آموزان نواحی

چهارگانه شیراز به علاوه تعداد ۱۰۰ نفر از استادان دانشکده‌های علوم انسانی و آموزش ضمن خدمت فرهنگیان که کلیه افراد نمونه از طریق نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شده‌اند.

ابزار تحقیق

برای تحقیق از پرسشنامه‌ای که دارای ۳۴ سؤال بسته‌پاسخ از نوع پنج‌گزینه‌ای طیف لیکرت می‌باشد، استفاده شده است. علاوه بر آن یک سؤال باز پاسخ در پایان پرسشنامه آورده شده است. پرسشنامه مذکور بر اساس اهداف تحقیق تهیه و تنظیم گردیده است. ضریب پایایی پرسشنامه استفاده شده ۹۱ درصد بوده است.

روش آماری

شیوه تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده در سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی است. در سطح آمار توصیفی از درصد، فراوانی، میانگین و انحراف معیار و از آمار استنباطی با توجه به نرمال نبودن توزیع نمرات آزمونه‌های کروسکال والیس، مان ویتنی، آزمون کلموگراف اسمیرونف، T تست و (χ^2) استفاده شده است.

بررسی فرضیه‌های تحقیق

- مقایسه نظرات پاسخگویان در خصوص مشارکت مردم در بعد سازمانی:

تعداد	میانگین رتبه	گروه‌های مورد بررسی	Chi - Square ۱۷/۳۴	Significance ۰/۰۰۰۶
۵۴۳	۵۴۵/۸	معلمان		
۸۴	۶۱۲/۵۵	استادان		
۲۶۱	۵۷۲/۲۱	مدیران		
۱۹۸	۴۶۹/۸۶	اولیای دانش‌آموزان		

H محاسبه شده برابر ۱۷/۳۴ و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول χ^2 در سطح اطمینان ۹۵ درصد است و نشان می‌دهد که گروه استادان، بیشتر از سایر گروه‌ها با مشارکت مردم در بعد سازمانی (اداری) موافق هستند.

- مقایسه نظر معلمان مرد و زن در خصوص بُعد سازمانی:

تعداد	میانگین رتبه	جنسیت	Z	P
۱۸۳	۲۳۳	مرد	۴/۱۴	۰/۰۰۰۱
۳۶۰	۲۹۱/۸۳	زن		

Z محاسبه شده برابر ۴/۱۴ و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول در سطح اطمینان ۹۵ درصد است و نشان می‌دهد که معلمان زن، بیشتر از مردان، مشارکت مردم را از لحاظ بُعد سازمانی (اداری) مؤثر دانسته‌اند.

- مقایسه نظر پاسخگویان در خصوص بُعد برنامه‌ریزی:

تعداد	میانگین رتبه	گروه‌های مورد بررسی	Chi - Square	Significance
			۴۷/۹۵	۰/۰۰۰۱
۵۴۳	۶۰۳/۹۱	معلمان		
۸۴	۴۱۱/۷۱	استادان		
۲۶۱	۴۸۴/۰۹	مدیران		
۱۹۸	۵۰۲/۹۳	اولیای دانش‌آموزان		

H محاسبه شده برابر ۴۷/۹۵ و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول در سطح اطمینان ۹۵ درصد است و نشان‌دهنده بیشترین موافقت با مشارکت از لحاظ بُعد برنامه‌ریزی از جانب معلمان است.

- مقایسه نظر مدیران مرد و زن در خصوص بُعد برنامه‌ریزی:

تعداد	میانگین رتبه	جنسیت	Z	P
۱۲۳	۱۵۰/۳۲	مرد	۴/۲۸	۰/۰۰۰۱
۱۳۵	۱۱۰/۵۳	زن		

Z محاسبه شده برابر ۴/۲۸ و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول در سطح اطمینان ۹۵ درصد است و بیانگر موافقت بیشتر مدیران مرد در مقایسه با مدیران زن به مسأله مشارکت مردم از لحاظ بُعد برنامه‌ریزی می‌باشد.

- مقایسه نظر پاسخگویان در خصوص بُعد اقتصادی:

تعداد	میانگین رتبه	گروه‌های مورد بررسی	Chi - Square ۸۶/۷۲	Significance ۰/۰۰۰۱
۵۴۳	۵۹۱/۲۸	معلمان		
۸۴	۴۳۴/۱۱	استادان		
۲۶۱	۶۰۳/۴۱	مدیران		
۱۹۸	۳۷۹/۸۹	اولیای دانش‌آموزان		

H محاسبه شده برابر ۸۶/۷۲ درصد و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول χ^2 در سطح اطمینان ۹۵ درصد است و نشان می‌دهد که گروه مدیران، بیش از سایر گروه‌ها با مشارکت مردم در بُعد اقتصادی موافق هستند.

- مقایسه نظر پاسخگویان مرد و زن در خصوص بُعد اقتصادی:

تعداد	میانگین رتبه	جنسیت	Z	P
۴۸۹	۴۸۹/۰۲	مرد	۵/۱۹	۰/۰۰۰۱
۵۹۷	۵۸۸/۱۲	زن		

Z محاسبه شده برابر ۵/۱۹ و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول در سطح اطمینان ۹۵ درصد است که بیان کننده موافقت بیشتر زنان نسبت به مردان در امر مشارکت مردم در بُعد اقتصادی می باشد.

- مقایسه نظر پاسخگویان در خصوص بُعد تبلیغاتی (فرهنگی):

تعداد	میانگین رتبه	گروههای مورد بررسی	Chi - Square	Significance
			۳۷/۵۲	۰/۰۰۰۱
۵۴۳	۵۶۷/۹۶	معلمان		
۸۴	۵۲۷/۰۵	استادان		
۲۶۱	۵۸۸/۲۶	مدیران		
۱۹۸	۴۲۴/۳۹	اولیای دانش آموزان		

H محاسبه شده برابر ۳۷/۵۲ و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول χ^2 در سطح اطمینان ۹۵ درصد است و بیان کننده بیشترین موافقت گروه مدیران در مقایسه با سایر گروهها، نسبت به امر مشارکت مردم در بُعد تبلیغاتی (فرهنگی) می باشد.

- مقایسه نظر پاسخگویان مرد و زن در خصوص بُعد تبلیغاتی (فرهنگی):

تعداد	میانگین رتبه	جنسیت	Z	P
۴۸۹	۵۰۰/۱۴	مرد	۴/۱۳	۰/۰۰۰۱
۵۹۷	۵۷۹/۰۲	زن		

Z محاسبه شده برابر ۴/۱۳ و بزرگتر از مقدار بحرانی جدول در سطح اطمینان ۹۵ درصد است و به عبارت دیگر پاسخگویان زن بیشتر از مردان، مشارکت مردم را از نظر بُعد تبلیغاتی (فرهنگی) در مسائل آموزش و پرورش مؤثر می‌دانند.

- نتایج این تحقیق از نظر مشارکت مردم در بُعد سازمانی (اداری) با تحقیق انجام شده در خصوص مشارکتهای مردمی که کمیته بررسی مشارکتهای مردمی سازمان برنامه و بودجه زنجان (۱۳۶۶) انجام داده بود، مشابهت دارد. به بیان دیگر، تحقیق یاد شده تمرکز زیاد در برنامه‌ها را مغایر مشارکت دانسته و تفویض اختیار برای قسمتی از امور را در تقویت فرهنگ مشارکت مفید دانسته است.

- نتایج حاصل از سؤالات بُعد تبلیغاتی (فرهنگی) مشارکت مردم این تحقیق و پژوهشی که صمدی (۱۳۷۳) انجام داده، حاکی از این است که آگاه شدن اولیاء از نقش سازنده آموزش و پرورش در رشد و توسعه خانواده و اجتماع ممکن است در جلب مشارکت مردمی و مرتفع کردن مسائل آموزش و پرورش مؤثر باشد.

- در کشور ما، موضوع فعالیت انجمن اولیاء و مربیان، یکی از مسائل اساسی آموزش و پرورش بوده است. این انجمن در آگاهی دادن به والدین دانش‌آموزان و همچنین در اصلاح و تغییر رفتار و پیشرفت تحصیلی و دریافت کمکهای مالی و معنوی والدین مؤثر بوده است. نتیجه حاصل از بررسی مشارکت مردم از لحاظ بُعد سازمانی

(اداری) این پژوهش و تحقیقاتی که اکبری (۱۳۷۶)، رنجه‌بازو، زال (۱۳۷۵) و اسداللهی (۱۳۷۴) انجام داده‌اند مؤید این واقعیت است که قانونی و رسمی شدن انجمن اولیاء و مربیان و داشتن ضمانت اجرایی تصمیمات آن مورد توجه می‌باشد. خوشبختانه در کشور ما اولیای دانش‌آموزان در زمینه‌های مختلف آموزش و پرورش فرزندان خود ایثار می‌کنند. ساختن مدرسه، تشکیل کلاسهای تقویتی و تجهیز مدارس، گواه این مدعاست. نتایج به‌دست آمده از سؤالات بعد اقتصادی (مادی) مشارکت مردم در این تحقیق و پژوهشی که اکبری (۱۳۷۶) انجام داده مؤید این است که بخشی از درآمد بانکها، کارخانه‌ها، ارگانها و افراد حقیقی و حقوقی می‌تواند در جلب مشارکت مردمی در مسائل آموزش و پرورش مؤثر باشد.

- نتایج تحقیق حاضر و پژوهشی که اکرمی و همکاران (۱۳۶۵) انجام داده‌اند حاکی از این است که گرفتن شهریه از مردودین مشغول به تحصیل دوره‌های مختلف ممکن است آثار منفی داشته باشد. تکرار پایه ممکن است به علت فقر فرهنگی و مالی خانواده باشد و نمی‌توان با اخذ شهریه از مردودین، خانواده‌های محروم را تنبیه کرد. همچنین اخذ شهریه از دانش‌آموزان روستایی ممکن است باعث خارج شدن بعضی از دانش‌آموزان، به‌خصوص (دختران روستایی) از دوره‌های تحصیلی شود.

منابع و مأخذ

احسن، کاظم، ابراهیم موسی نژاد، (۱۳۶۵). *تحلیلی مقدماتی از مقوله مشارکت*، تهران، سازمان برنامه و بودجه.

اسداللهی، سید علی. (۱۳۷۴)، *بررسی مهارت‌های مدیران در جلب مشارکت اعضای انجمن اولیاء و مربیان و رابطه آن با عملکرد انجمن در شهر فیروزکوه*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

اکبری، محمد تقی. (۱۳۷۶)، *بررسی راهبردهای مشارکت مردمی در آموزش و پرورش از دیدگاه متخصصان در استان همدان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان.

اکرمی، سید رحمت‌الله و همکاران. (۱۳۶۵)، تحقیقی پیرامون مشارکت مردم در آموزش و پرورش.

بویل، پاتریک. برنامه‌ریزی در فرایند توسعه، ترجمه دکتر غلامرضا احمدی و سعید شهابی، (۱۳۷۴)، تهران، ققنوس.

رنجه‌بازو، کریم. صمد زال، (۱۳۷۵)، بررسی راههای مناسب و ممکن جلب مشارکتهای مردمی در آموزش و پرورش در استان آذربایجان غربی، اداره کل آموزش و پرورش ارومیه.

صمدی، پروین. (۱۳۷۳)، بررسی نظرات اولیاء و مدیران مدارس شهرستان خمینی‌شهر در زمینه عوامل مؤثر در جلب مشارکت مردم در آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۷۲-۷۳، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان.

طوسی، محمد علی. (۱۳۷۰)، مشارکت (در مدیریت و مالکیت)، تهران، مرکز آموزش مدیریت دولتی.

کمیته مشارکتهای مردمی، سازمان برنامه و بودجه. (۱۳۶۶)، نگرش‌های مقدماتی بر مقوله مشارکت مردم زنجان.